

Kansalaisyhteiskunta ja geenimuuntelu yhteensopivia

(Helsingin Sanomat 15.5.2009)

Markus Kröger esittää vieraskynäkirjoituksessaan (HS 7.5.2009) muuntogeenisiä viljelykasveja koskevan rinnakkaiselolakiehdotuksen hylkäämistä. Koska suomalaiset riippumattomat asiantuntijat ovat jo lukuisia kertoja vastanneet muuntogeenisten viljelykasvien ympäristö- ja terveysvaikutuksia koskeviin väitteisiin (esim. Portin HS 17.11.2008), keskitymme tässä vastineessa Krögerin yhteiskunnallisiin väitteisiin.

Kröger liittää muuntogeeniset viljelykasvit biohegemoniaan – tilaan, jossa monikansallisten yritysten itsekkäät taloudelliset intressit yksin ohjaavat kaikkea maataloustoimintaa. On kuitenkin syytä huomata, että markkinatalous usein tuottaa eettisesti arvokkaita seurauksia. Toiseksi monet kehitysmaat kehittävät omia muuntogeenisiä lajikkeitaan. Biohegemoniaa voi olla myös ympäristöliikkeiden yritysten sanella kehitysmaille mitä niiden pitäisi viljellä ja mitä ei.

Biohegemonia ei ole geenitekniikan ominaisuus eikä myöskään mitään siihen välttämättä liittyvää. Muuntogeenisiä organismeja hyödyntävä maatalous voi olla demokratian ihanteiden – esimerkiksi valinnan vapauden ja osallistumisen mahdollisuuksien – mukaista ja siten mahdollistaa Krögerin kuvaileman biokansalaisuuden. Suomalaisen yhteiskunnallisen päätöksenteon demokratia ja oikeudenmukaisuus voivat toteutua myös geenitekniikan kohdalla. Hyväksyttävien viljelytapojen saavuttamiseksi tarvitaan kuitenkin paitsi juridista sääntelyä myös asiantuntijoiden osaamista.

Vaikuttaakin siltä, että Krögerin kanta perustuu valmisteilla olevan rinnakkaiselolain ja muun muuntogeenisiä organismeja koskevan lainsäädännön väärinymmärrykseen. Suomen nykyinen geenitekniikkalaki mahdollistaa turvallisiksi arvioitujen muuntogeenisten kasvien viljelyn. Uuden rinnakkaiselolain tehtävä sen sijaan on selkiyttää ja ohjeistaa viljelykäytänteitä. Lailla muuntogeenisen, tavanomaisen ja luonnonmukaisen tuotannon sekoittumista voidaan estää ja vahinkotapausten varalle laaditaan selvät toimintaohjeet.

Krögerin kirjoitus on osa tämän hetkistä jyrkän polarisoitunutta keskustelua geenitekniikasta. Sille on tyypillistä geenitekniikan esittäminen ehdottoman hyvänä tai pahana. Vaihtoehdot eivät kuitenkaan ole kaikkien muuntogeenisten viljelykasvien kieltäminen tai koko maatalouden muuttuminen muuntogeeniseksi. Voimme keskustella myös siitä, minkälaisin ehdoin haluamme muuntogeenisiä viljelykasveja maatalouteemme.

Helena Siipi & Marko Ahteensuu

Kirjoittajat ovat Biotekniikan neuvottelukunnan jäseniä